

Huszonötödik díjátadás
2001. december 22.
Országos Széchényi Könyvtár, díszterem

Első díjazott

A KÁRPÁTALJAI FERENCES MISSZIÓ
hűsége és áldozatvállalása
MAGYAR ÖRÖKSÉG

Hogy a ferenceseknek – századok óta – mit köszönhet a magyarság, lehetetlen volna röviden összefoglalni. Kódex-irodalmunk egyik legrégebb emléke Szent Ferenc legendáit tartalmaz. Nándorfehérvárt Hunyadi János mellett ott találjuk Kapisztrán Szent Jánost. A hódoltság századaiban ferences barátok tartották a lelket a töröktől megszállt területek paraszti népében, nekik köszönhetjük azt is, hogy magyarnak megmaradtak. A székelyeket Csíksomlyó ferencesei erősítették meg ősi katolikus hitükben, ők jutottak el a havasokban élő magányos Ábelekhez is. Koldulva, a szegényeket istápolva másutt is tudtak mindenkinek mindene lenni. Sajátos „hálóval” összetartották az embereket, többek közt kölcsönös felelősségtudatra is nevelték őket. Misszióik, búcsújáró helyeken, kisvárosok, nagyobb falvak plébániáin folytatott lelkipásztori tevékenységük egy-egy táj gondolkodásmódját, életét máig ható erővel meghatározta.

A kommunista diktatúra éveiben szűkebb hazánkban két gimnázium körül maradhatott fenn a ferences életnek egy-egy szigete. Szentendre „mögött” Budán is. Erdélyben, a Felvidéken és Kárpátalján hivatalosan nem működhetett tovább a rend. Az 1990-ben bekövetkezett politikai fordulat a ferencesek előtt is sok új lehetőséget nyitott meg. Még épp időben ahhoz, hogy itt is, ott is élő emlékeket lehessen mozgósítani. A hazánkban működő összes szerzetes rend közül legbátrabban s legnagyobb céltudatossággal a ferencesek fogtak hozzá a kisebbségbe szorult magyarok közt folytatott lelkipásztori tevékenységük újrászervezéséhez.

Egészen lenyűgöző az a munka, amelyet Kárpátalján végeztek. 1989-ben nyílt lehetőség arra, hogy három ferences atya Nagyszöllősen munkához lásson. Először egy kisméretű családi házban találtak otthonra., hamarosan romjaiból felépítették a nagyszöllősi plébániatemplomot. Legelső feladatuknak az ígehirdetést, a szentségek kiszolgáltatását és az ifjúság hitoktatását tekintették. Meglepetéssel tapasztalták, hogy mindenfelől nagy várakozással fordultak hozzájuk az emberek. Rendszeres lelkipásztori szolgálatot azóta tizenhét községben, illetve városban látnak el: Nagyszöllős környékén és a Felső-Tisza vidékén. Sok olyan hívő fordult hozzájuk, aki évtizedek óta nem tudta, nem merte papok szolgálatait igénybe venni. Hitoktatásra kezdetben csak a templomban, többnyire a szentmiséhez kapcsolódó ígehirdetésben kereshettek alkalmat. Később lehetővé vált a rendszeres hitoktatás megszervezése, sokszínű ifjúsági munka: táborokkal, találkozókval. Ebben – hazulról – világi segítséget is kaptak.

Az ígehirdető szolgálatot szinte kezdettől kísérte egy nagyon élet közeli szociális segítő munka. A ferencesek "hazulról hozott" gyakorlati érzékkel ismerték fel ennek fontosságát, alakították ki családias, mégis fegyelmezett stílusát, s keresték meg – külföldön – támogató hátterét. Először Nagyszöllősen gondoskodtak húsz egynéhány szegény ember meleg ebédjéről. Ma már ugyanott több, mint kétszáz személy számára főznek, s az ételt

kerékpárosok hordják szét. De hasonló szegénykonyha másutt is működik már, s nem csak külföldi adományokból, hanem egy kicsiny saját kert zöldségterméséből is. A gyógyszerellátás biztosítására ingyen-patikákat szerveztek. Ezekben egészen szakszerűen látják el a rászorulókat. Magyarországról és a távolabbi, nyugati országokból érkező ruha-szállítmányokkal a szükségletek harmadik területén enyhítik a nélkülözők gondjait. A téli hónapokban tüzelővel segítik a rászorulókat. Az 1998-as árvízét követő hetekben egy Nagyszöllősen már megszervezett csoport vállalta az egész vidék lakossága számára a meleg ruha, takaró, élelmiszer- és gyógyszersegélyek összegyűjtését, továbbjuttatását és szétosztását. Egy beszámolóban, amely a karitatív munkáról készült, azt olvassuk: azoknak a száma, akik segítségre szorulnak „évről évre növekszik a növekvő nyomor következtében. Mindig szembesülünk azzal a ténnyel, hogy az igények meghaladják képességeinket.” Annál szebb, hogy ezt e látszólagos reménytelenségben is reményt nyújtó küzdelmet évek óta s egyre növekvő szakértelemmel, derűvel - folytatják.

Időközben változtak a személyi feltételek. 1996-ban az első kis csoport vezetőjét, Majnek Antalt püspökké szentelték, ő azóta az egyházmegye püspökeként Munkácsról irányítja az egész Kárpátalján folyó lelkipásztori munkát. A nagyszöllősi ferences közösség vezetője Papp Tihamér lett. Néhány fővel gyarapodott a közösség. Ami a legfontosabb: a szerzetesek nem maradtak egyedül, hanem sikerült munkatársakat találniuk, s azokat „intézményes” szervezetei formában feladatokhoz juttatniuk. Pékség, cigányház, kertészet jelzi ennek a leleményes segítő munkánk a gazdagságát.

A nevelés területén a püspökség kezdeményezésére indult meg a hitoktató és szociális munkás képzés. Létesültek katolikus fiú- és leány diákotthonok. Munkácsra az ott működő magyar gimnáziumban alakult egy katolikus osztály, amely fölmenő rendszerben végigfut az egész tanulmányi kurzuson. 1997-ben Nagyszöllősen katolikus óvoda nyílt, ezt gyorsan követte a királyházi, aklishegyi és szlatinai plébánia óvodájának a megalapítása, alakulóban van a nevetleni óvoda is. A hitoktatást kezdettől fogva kísérte anyanyelvi oktatás. A szegény sorsú és a cigány gyerekek nevelésére napközi otthon alakult Nagyszöllősen. Ugyanott intézményt létesítettek halmozottan sérült gyerekekkel való foglalkozásra.

A gyermekek mellett az idősek alkotják a társadalomnak másik segítségre szoruló csoportját. Számukra is épült Nagyszöllősen idősek otthona, megalakult a magányos özvegyek klubja.

A Nagyszöllősi Ferences Misszió gazdag lelkipásztori, karitatív és oktató-nevelő tevékenysége csak úgy valósulhat meg, hogy magyarországi és nyugat-európai adakozók, segélyszervek együttműködésére épül. Ennek megszervezése, lelki mozgósítása ugyancsak a ferencesek érdeme. Segítőmunkájuk öntevékenységre serkenti magukat a kárpátaljaiakat is. Megtanítja őket arra, hogy magukon, egymáson segítsenek, hogy okosan, felelősségtudattal osztozzanak a külföldről kapott javakon. Nagyon szép dolog, hogy ez a karitatív és lelkipásztori munka nem áll meg a magyarság határainál, hanem a cigányokra is kiterjed, kész ukránul szólni azokhoz, akik magyarul nem eléggé jól beszélnek. Így a magyarokban is egy olyan nemzettudatot tartanak fenn, amely ugyanakkor együttműködésre, szolidaritásra kész, hajdani sérelmekért nem keres elégtételt jelenleg kedvezőbb „külföldi” összeköttetésekben.

Mindent összevéve: példaértékűnek mondhatjuk ennek a misszióknak a tevékenységét. Mintha az evangéliumi szó igazolódna benne: „Akinek van, annak még adatik”. Akinek úgy van, hogy kész megosztani másokkal, hajlandó élni vele nagylelkűen, nem zsugorgatja csak önmagának, az megtapasztalja szűkös lehetőségeinek rohamos növekedését. Áldásban részesül, maga is áldássá lesz.

Illyés Gyula a *Hunyadi keze* című költeményében idézte a nándorfehérvári diadal emlékét. Ott veti fel a kérdést: „lesznek-e még csoda-dús hős kezek?”. A nagyszöllősi ferences misszióban ilyenek dolgoznak. Tanúságot téve az egész magyarság előtt - megint csak az idézett költemény záró sorai szerint – arról, hogy „nem hőstett: napi mersz, köznapi, percnyi courage ment embert s honokat”.

Ennek a közösségnek a munkája, egy évtizedes lelki, szellemi, fizikai helytállása, hűsége valóban része a magyar örökségnek.

Jelenits István
piarista, teológiai tanár